

Viering 'Ora et labora'

Kristin Vanschoubroek

10 september 2006

Het thema van vandaag is 'Ora et labora, bid en werk'. Het gaat hier om een oude spreuk die het evenwicht tussen bidden en werken in het monnikenleven typeert. Bij monniken is de wisselwerking tussen deze polen goed geregeld. Contemplatie en actie zijn harmonisch geïntegreerd in hun leven, doordat de uren van arbeid en van gebed zorgvuldig zijn vastgelegd in hun kloosterregel. Ons leven is geen monnikenleven. Wij worden vaak heen en weer geslingerd tussen naar buiten treden en inkeren. Het wordt voor ons niet geregeld. We moeten er zelf een weg in zoeken.

Ook in de bijbel en in teksten uit andere religieuze tradities komt het zoeken naar evenwicht tussen werken en bidden ter sprake. Een spirituele weg heeft altijd te maken met het samengaan en het geleidelijk in elkaar overvloeien van deze polen. Al biddend werken, rusten in het grote, liefdevolle hart dat ons omvat en van daaruit in de wereld staan, is dat niet wat wij allen betrachten?

We kozen voor vandaag het evangelieverhaal over Marta en Maria om ons dichterbij dit thema te brengen.

Toen ze verder trokken ging hij een dorp in, waar hij gastvrij werd ontvangen door een vrouw die Marta heette. Haar zuster, Maria, ging aan de voeten van de Heer zitten en luisterde naar zijn woorden. Maar Marta werd helemaal in beslag genomen door de zorg voor haar gasten. Ze ging naar Jezus toe en zei: "Heer, kan het u niet schelen dat mijn zuster mij al het werk alleen laat doen? Zeg tegen haar dat ze mij moet helpen." De Heer zei tegen haar: "Marta, Marta, je bent zo bezorgd en je maakt je veel te druk. Er is maar één ding noodzakelijk. Maria heeft het beste deel gekozen, en dat zal haar niet worden ontnomen."

(Lucas 10, 38-42)

In deze tekst gaat het slechts over drie personages: Jezus en de twee zussen, Marta en Maria, bij wie hij te gast is.

Eerst is er Marta. We vermoeden dat zij de oudste is. Uit de tekst blijkt dat zij de praktische kant van het gastvrouw-zijn op zich neemt. Ze doet haar best om het haar vriend Jezus naar zijn zin te maken. We kunnen ons dit tafereel goed voorstellen. Marta is druk in de weer, ze zorgt voor spijs en drank en voor gezelligheid. Wellicht doet ze dat aanvankelijk met vreugde. Toch bekruipt haar op een bepaald moment een gevoel van irritatie als ze ziet hoe Maria helemaal opgaat in de aanwezigheid van hun beider vriend. De innigheid tussen hen beiden raakt haar. En haar werk verliest plots zijn vanzelfsprekend karakter.

Dan is er Maria, de jongere zus die mee geniet van het initiatief van Marta. Ze zet zich onbekommerd aan de voeten van haar geliefde vriend en geniet met volle teugen van zijn aanwezigheid. We kunnen ons haar voorstellen, helemaal opgaand in de woorden van Jezus, die ze opneemt als zoete spijs en drinkt als heerlijke drank. De vriendschap tussen hen vervult haar hele wezen en ze verliest het praktische werk helemaal uit het oog.

En tenslotte is er Jezus. Hij geniet van de gezelligheid die door Marta wordt gecreëerd en van de innemende aanwezigheid van Maria.

Het tot dan huiselijke tafereel wordt echter verstoord. Marta spreekt Jezus aan met de bedoeling een oplossing te vinden voor haar stijgende innerlijke spanning. Ze zegt: "Heer, kan het u niet schelen dat mijn zuster mij al het werk alleen laat doen? Zeg tegen haar dat ze mij moet helpen."

Wat nu? Jezus had gemakkelijk op Marta's verzoek kunnen ingaan en aan Maria vragen om haar zus te helpen. Maria zou dit zeker begrepen hebben. Jezus had begrip kunnen tonen voor Marta. Maar

neen, hij geeft haar een vermaning. Althans zo hoor ik dat. Hij zegt: "Marta, Marta, wat maak jij je toch druk. Maria heeft het beste deel gekozen, en het zal haar niet worden ontnomen."

Jezus lost dus de spanning tussen de zussen niet op, maar geeft een boodschap. Als ik mij in Jezus inleef, dan denk ik dat hij het heel aangenaam vond dat Maria aan zijn voeten zat. Ik vermoed dat hij door het diepe luisteren van Maria bij zichzelf kwam, bij zijn hoogste weten, bij zijn mooiste en diepste kwaliteiten. In de ontmoeting met Maria en dankzij haar liefdevolle aanwezigheid ervaart hij zijn bron. Daarom kan hij niet anders dan dit moment heiligen.

Een innige ontmoeting beleven, diep beluisterd worden, je baden in een sfeer van vertrouwen en thuiskomen, dat doet een mens spreken. Dat brengt hem bij zijn waarheid en zijn essentie. Dat doet hem de verbinding met het hogere ervaren.

Dat is wat er volgens mij gebeurt in dit bijbelverhaal. Jezus kent doorheen de ontmoeting met Maria een begenadigd moment en spreekt van daaruit tot Marta. Misschien bedoelt hij het niet als een verwijt, maar als een uitnodiging, een oproep tot haar om zich niet druk te maken, zich niet te verliezen in het werk, maar te kiezen voor de innige verbinding met de bron.

Zoals in veel bijbelverhalen worden hier tegenstellingen opgevoerd: Marta staat symbool voor werken en Maria voor bidden. Tot een samengaan van deze twee aspecten is het nog niet gekomen. Het zijn nog twee werkelijkheden die los van elkaar bestaan en spanning oproepen. Dat wordt gesymboliseerd door de spanning tussen de zussen.

Eigenlijk is de spanning tussen die twee polen in iedere mens aanwezig. Ook wij kennen het spanningsveld tussen werken en bidden, tussen actie en bezinning. Marta en Maria staan voor twee zijnskwaliteiten die tot een goed huwelijk moeten worden gebracht in onszelf. Men kan ze niet scheiden, ze zijn de tweevoudige uitdrukking van ons wezen.

Velen van ons zijn gedurende een hele periode van het leven vooral Marta. Je doet wat je moet doen, je vervult je plichten, je neemt je taken ter harte. Je zoekt en vindt zin in je leven door te werken, door nuttig te zijn. Goed bezig zijn, dingen realiseren, geeft betekenis aan je leven. Maar er kan een fase komen waarin deze manier van leven je niet meer echt voldoening geeft. Je voelt je leeg gegeven. Je bent het contact met de bron kwijt. Alles vraagt een inspanning. Je hebt nergens zin meer in. Soms gaat dat gepaard met een burn-out, met moedeloosheid, vermoeidheid, slapeloosheid.

Dan is het nodig om je te herbronnen, je te laven, op zoek te gaan naar wie je echt bent, naar je wezen. Zo kom je in een fase van bezinning, van tijd nemen voor jezelf. Het is de fase van de zoektocht naar de ziel.

Ieder zal op een eigen wijze trachten ruimte te geven aan de ziel. Voor de ene zal dat via meditatie of yoga gebeuren, voor een ander door wandelen in de natuur, voor weer iemand anders door voeding te halen uit levengevende ontmoetingen. Soms laaft je ziel zich aan tijd voor jezelf, tijd om te lezen, te mijmeren, te dagdromen.

Deze fase vraagt overgave. Het is gemakkelijker om je aan dit proces over te geven als je omringd bent door mensen die je begrijpen. Maar dat is niet altijd het geval. Soms zijn er mensen in je omgeving die vinden dat je te veel met jezelf bezig bent, dat je op een verkeerd spoor zit, dat je niet goed bezig bent. Dan vraagt het moed om trouw te zijn aan jezelf en deze fase een kans te geven. Het evangelie van vandaag brengt een krachtige boodschap voor wie in deze Maria-fase zit. Jezus noemt dit werk van verinnerlijking, dit werk van de Geest het beste deel. Hij beseft wat de eeuwigheidswaarde ervan is. Immers, zoveel van wat je realiseert, je relaties, je werk, je huis, je gezondheid, ... kan je verliezen, maar innerlijke liefde kan je niet ontnomen worden.

Eens je volgelopen bent van de liefde, die je ware wezen is, zal het niet anders meer kunnen dan dat je die liefde naar buiten wilt brengen. Dan worden werken en bidden één. Marta en Maria zijn dan de twee polen van eenzelfde werkelijkheid. Werken verstikt de liefde niet meer, maar wordt er integendeel de expressie van.

Een heroriëntering in je leven kan zich nu opdringen omdat het verlangen om vanuit de liefde te leven je leidmotief is geworden. Het werk is dan door de liefde gedragen omdat er tijd is genomen om niets anders te doen dan lief te hebben. Zo wordt het werk lichter, want veel ballast is overboord gegooid. Je moet je niet meer bewijzen via je werk. Je werk is een uitdrukking van wie je bent. En veel dingen waar je vroeger mee bezig was, lijken nutteloze verstrooiing en kunnen worden losgelaten zonder moeite of lijden.

Dat alles ligt niet altijd voor de hand. Het gebeurt dat we blijven steken in het Maria-principe. We zijn dan wel voldoende gelaafd om aan het transformerende, gevende principe te beginnen, maar zitten nog zo vast in angst dat we niet durven naar buiten te komen. Een bemoediging of een vertrouwvol duwtje in de rug kan dan wonderen doen. Andere keren zijn we wel innerlijk klaar, maar kunnen we door lichamelijke beperkingen slechts weinig geven, al zouden we dat vanuit ons hart zo graag willen. Elke mens kent zijn eigen cyclus en het komt erop aan je eigen weg en je eigen ritme te respecteren. Het belangrijkste is dat hetgeen we doen echt vanuit ons hart komt. Dat is ook de essentie van het verhaal van Marta en Maria. Het is en blijft een hele weg...

Bidden

Wat kan ik bidden?

Kan ik vertellen hoe moeilijk ik het vind om te bidden nu ik zo in de wereld sta?

De wereld van de actie, de organisatie, de bedrijvigheid, de wereld van het zorgen voor elkaar, van het betrokken en verbonden zijn met het leed van anderen, en steeds opnieuw nog mensen zien die ik tekort doe, die ik niet voldoende aandacht geef.

Kan ik vertellen hoe ik soms verlang eenzaam te worden, hoe ik verlang dieper, bewuster in de wereld te zijn en wat meer teruggetrokken te leven?

De eenzaamheid als een geliefd oord dat ik kan bewonen waar ik op adem kan komen.

Zo kan ik pas ten volle mijzelf worden, zo kan ik mijn plaats vinden in deze wereld, in deze tijd.

Dan kan ik misschien weer de bron vinden, dan kan ik misschien weer wat beter richting geven en mij minder laten leiden door oppervlakkige impulsen of door al wat mij versnippert.

Of kan ik vertellen hoe ik soms verlang naar echt contact, naar mensen die kunnen stilstaan

en in mij een kracht doen ontvlammen waardoor ik in staat ben

de werkelijkheid vol lief en leed toe te laten en er vruchtbaar mee om te gaan?

Kan ik vertellen hoe ik bij de hand genomen wil worden door mensen die mij terugbrengen bij de bron van het leven, die mij telkens weer openmaken als ik dreig dicht te slibben, die mij opnieuw leren luisteren naar de stroom van het leven, die mij opnieuw God openbaren?

Kristin Vanschoubroek
Maart 1989